

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Ńta esse de 2 ori: Mercuria si Duminec'a, F6icia, candu concedu ajut6oriele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl v.a. Tisri externe 16 fl. v. a. pe une s6u 40 doideceri, or 3 galbini mon. sunat6ria. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbu mari s6u mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 60.

Brasiovu, 12 Augustu 31 Iul., 1865.

Anulu XXVIII.

MONARCHIA AUSTRIACA. TRANSILVANIA.

„Continuitate de dreptu complanare, uniune.“

Lupt'a uniunii Transilvaniei cu Ungari'a portata pana 1848 de catra majoritatea aristocratiei, reluata in an. 1848/9 1861 de romani si de o parte mare a sasiloru se re'ncepu aceste dile intre foile publice magiare si intre cateva arie germane din Vien'a. Cestiune f6rte grea, critica, fala trebuie se fia aceea, asupra careia lupt'a decurge dela 1790 s6u d6ca mai vrei, tocma dela 1526. Mare interesu trebuie se aiba de ac6sta cestiune, de ac6sta uniune, de ac6sta ti6ra atatu Vien'a catu si Pest'a, d6ca un'a s6u alt'a, s6u si amend6ua nu se indostulescu numai cu asi6 numit'a uniune personala statorita si asecurata prin pers6n'a Dominitorului si prin t6te legamintile cu care marele Principatu alu Transilvaniei este inopciatu catra cas'a domnit6re Habsburg-lotaringa. Intr'aceea pentru noi inca n'au venitu timpul, intru carele se fimu p6te constrinsi de impregiurari a ne amesteca in acea polemia care in alti ani ne-a costatu nu numai timpu si osten6la, ci si pericole de vi6tia; inse si altmintrea credemu ca tocma si pe terenulu publicitatii bun'a cuviintia cere, c6 se nu ne angajamu intr'o lupta, la care — cu scirea n6stra astadata inca nu suntemu provocati de nimeni, ci deocamdata — pana candu? nu scimu — se urmarimu desvoltamentulu lucruriloru numai din punctu de vedere obiectivu.

Credu ca argumentele unionistiloru ne sunt cunoscute la toti si ca ni se cere numai c6 se ne re'mprospetamu in memoria inca cele scrise si vorbite in anulu 1861, adaugendu la acelea totu ce se mai ivesce din partea lor, de la 27 Iuniu inc6ce. Aceea ce astadata p6te fi mai interesantu pentru noi este, c6 se cun6scemu de apr6pe argumentele cerculat6re in Vien'a in contra uniunii Transilvaniei cu Ungari'a si anume pe acelea, cu care partit'a de curendu caduata a esitu la lumina in contra adversariloru sei. Deci eatale*). Transilvani'a se facu membru alu cor6nei unguresci de atunci de candu fu luat in posesiune de catra Ungari'a prin reboiu si prin colonisatiune**); acea ti6ra inse a fostu din capulu loculu multu mai auton6ma (ein viel selbstst6ndigeres) de catu t6te celelalte parti ale Ungariei. Din secululu alu 13-lea incependu dietele Transilvaniei se vedu (in istoria) tienenduse alaturea cu ale Ungariei***); s'a int6platu si aceea, ca dietele ardelene adunanduse sub presiedinti'a regelui au schimbatu legi decretate cu pucine luni mai nainte de catra diet'a Ungariei si le-au aplicatu dupa trebuinti'a tierii. Intre „regatari (Regna),“ pre care le numesce Verb6czy in Ungari'a, renumera si pre Transilvani'a. Dupa batali'a dela Mohaciu dela a. 1526 Ioane Zapolya desbin6 si rupse pre Transilvani'a dela Ungari'a si dela legalulu ei rege Ferdinandu I. prin resb6ie si prin aliantie cu turcii. Unu siru lungu de tractate si incheieri de pace au recunoscutu autonomi'a Transilvaniei c6 a unui Principatu independente. Pacea de Vestfali'a puse pre Transilvani'a sub scutul si aparamentulu dreptulu publicu europ6nu. Cu pucinu mai nainte Ferdinandu regele Ungariei a recunoscutu independenti'a Transilvaniei in pacea dela Lintiu cu t6ta solenitatea, eara diet'a Ungariei a inarticulatu acea recun6scere in legile tierii.

Pre la finea secululu alu 17-lea (1692) Transilvani'a pentruc6 se scape de impilaturele turciloru trecu sub protectiunea Austriei si totu pre atunci recun6scu pre Leopoldu I., care era rege alu Ungariei si imperatu romano-germanu, de principe alu s6u. Prin ac6sta supunere independenti'a Tran-

silvaniei dela Ungari'a nu a suferitu intru nimicu nici o stirbire, ci Transilvani'a isi avu dietele sale, administratiunea propria politica si judecator6soa, dreptulu propriu carele nu depindea dela alu Ungariei.

Incercarile de „Uniunea“ Transilvaniei cu Ungari'a se incepusera inca din an. 1790, ci rezultatulu acelorasi fu, ca artic. VI alu dietei din Clusiu dela 1790/91 sanctiun6 din nou deplin'a independintia a Transilvaniei dela Ungari'a intru t6ta intinderea cuventulu.

In azulu 1848 insotitu de furtune si orcane, ajutatu de vapai'a nationalitatii magiare, de confusiunea ce apuocase capetele aceloru barbati, carii aru fi trebuita se arate agerime, minte si taria de sufletu, cum si de constelatiunea europ6na de se infintia ce e dreptu artic. VII dela Pressburg in care se statori „perfept'a impreunare a Transilvaniei cu Ungari'a,“ pentruca „ac6sta cere unitatea nationala si identitatea de dreptu cu deplinu temeiu de dreptu.“ Artic. I alu dietei din Clusiu din acolasiu anu priimi acea lege unguresca „cu simtiu ferbinte fratiescu“ si prochiama uniunea intru t6ta intinderea sa. Despre adevaratulu scopu alu acelei uniuni ministeriulu ungurescu s'a respicatu numai in 14 Iuniu 1848. (Vedi si „Wiener Zeitung“ Nr. 180). Intr'aceea „incorporarea perfepta“ cu t6te „ameruntele“ ei, „imbinarea (incopcierea) intereselor Transilvaniei“ in ale Ungariei era se se faca prin unu proieptu de lege care avea se tr6ca prin diet'a din Pest'a. Acestu lucru inse nu s'a mai potutu c6ce asi6 departe; nici chiaru articulu dela Clusiu nu si a potutu castiga o deplina val6re de lege intru intielesulu legislativei transilvane. Pop6rale nemagiare ale Transilvaniei vedienduse amerintiate in cele mai saore drepturi ale loru apucara armele. (Vedi Genesis der Revolution in Oesterreich. Leipzig 1850.)

Deci dupace Austri'a se reconstitui prin diplom'a din Octobru 1860, prean. autografu alu noualea dechiar6 cu totu dreptulu, cumca marele Principatu alu Transilvaniei pe temeiu unu dreptu analogu dreptulu Ungariei are se se bucare de o dieta propria; totuodata se restaurara si formele administrative ce sustatusera pana in 1848 in deplina independentia de Ungari'a. (Vedi „Wien. Ztg.“ pag. 79 an. 1861). Cei carii au intratu mai antaiu in functiuni publice au fostu fiii celoru dinteiu familii boieresci magiare. — — —

Ce au urmatu dupa t6te acestea este cunoscutu. Diet'a transilvana nu se potea conchiama dupa o lege anachronistica; deci s'a octroatu un'a. T6te cercurile electorale alesera dupa acea lege, numai nu toti deputatii se invoira a intra in dieta. Despre activitatea dietei transilvane din 1863 et 1864 vedi cartea esita de curendu in Sibiu, titulata „Der siebenb6rgische Landtag 1863 und 1864.“

Se trecemu preste alte momente care vorbescu in contra uniunii, se incheiemu numai cu urmat6rele. Transilvani'a de ani trei sute independenta de Ungari'a a respinsu dela sine contopirea dictata in an. 1848 pe charthia de catra un'a dintre partite, numai in interesulu unu poporu. Prin desvoltarea situationii din laintru, intru intielesulu egalitatii de dreptu alu tuturor unatiuniloru, dupa principiale vechiului dreptu publicu alu Transilvaniei si prin acceptarea legiloru fundamentale de statu amu ajunsu la nesoe fapte complinite, care corespundu preanaltelor intentiuni, ajuta reform'a in Austri'a si cu articulu dela Pressburg din 1848 isi dau in capete. Acestea t6te inca au dreptulu unei „continuitati de dreptu“ cu atatu mai vertosu, ca anii 1526, 1648, 1691 si 1791 sunt mai vechi, decat 1848. A te re'nt6roce la 1848 este in fapta si dupa dreptu cu nepotintia. De aceea Transilvani'a se p6te mangai6 cu imperatescile cuvinte: A confirma ceva ce in fapta a devenitu a fi preste potintia este in contra dreptatii si a consciintiei n6stre.“

*) Dupa „Constit. 6sterr. Zeitung.“ —

**) Mai multu prin colonisatiune, si prin persecutiuni religiose. Not'a impartasitorulu.

***) Noi in an. 1861 impartasiramu unu siru lungu de diete de ale Ard6luluiu tienute pana la 1526 si de dinc6ce.

Accesi țiera și bogata și saraca.

(Incheiere.)

Calatoriti pe Murasiu in susu intre Aiudu și Muresiu Osiorheiu, stati pre la mai multe sate, in drépt'a și in steng'a riului pana spre Tarnav'a mica și intrebatii, pentru ce romanii ajunsi dela 1848 proprietari pe mosiórele loru colonicale, dela 1861 încóce vendu cele mai bune pamenturi cu cate 40 à 50 fl. v. a. jugulu (1600 stanjini patrati), pe care țieranulu din Boemi'a nu'lu da in dilele nóstre mai diosu de trei pana la cinci sute fiorini fl. v. a.; cercetati apoi cu deameruntulu, din care cauze acei țierani comitu acea crima cumplita sinonima cu sinuciderea, incontra sa, incontra familiei și a poporului; mai credeti apoi, ca in vreo 25 ani iobagi'a nu va fi restaurata, de se póte inoa și mai infricosiétu decatu a fostu ea pana inainte cu 17 ani. Se nu uitati totuodata a da in urm'a țieranului, cá se aflati, ce a facutu elu cu acei bani ticalosi luati pre țierin'a sa, precum a luat olariulu din evangelia acei treidieci de arginti ai lui Iuda pe țierin'a venduta cu scopu de a se face din ea mormente, pe sam'a celoru carii adi mane earasi voru fi priviti de straini in țier'a loru.

Pagub'a ce se dice a fi causata in anulu trecut in Transilvani'a prin ploi, inecari (exundationes), grandina și apoi bruma, s'a pretiuitu la noua milióne fiorini v. a. Eu inse asiu da remasu cu ori-si-cine, ca din acelea 9 milióne a treia parte din paguba este causata more patrio, prin manarea pe furisiu a viteloru in țierine, preste erbi, semanaturi, paposioui ce da in coptu și asié mai departe. Ne cum intre romani și unguri, dara nici intre sasii cei blandoci nu e cu potintia de a introduce și óresicum a naturalisa odata politi'a de campu intru tóta puterea cuventului; ba tooma din contra, in mai multe comune fruntasii comuneloru sunt aceia, carii cu o neaudita nerusinare isi mana vitele loru printre semanaturi și pe fenatie depredandu munc'a și sudórea altora pentrucá se'si ingrasie vitele loru, fara cá pentru asemenea hotii și crime se fia pedepsiti vreodata. In tóte țierile regulate asemenea fapte se podepsescu cá orice furtu, nu numai in bani, ci și cu robia, eara pedepsitulu trece de infamam inferatu. La noi depredarea hotaraloru in mai multe parti ale țierei se ia cá de o datina vechia, dela care se crede ca n'ai potea desvatiu pe poporu. Apoi ardelenii se se mai planga asupra biciuriloru cu care i sfasije natur'a! —

Țier'a acésta este n u m a i agricola, pentruca cu industri'a cu care totu se mai lauda bietii sasi nu merita a perde unu singuru cuventu, eara comerçulu este caracterisatu prea bine, déca vei sta in Sibiiu in dreptulu caseloru lui Hochmeister, si te vei convinge, ca de imbudiél'a cea mare a caraloru cu marfa, pre tóta acea parte a cetatii cresce érba verde frumósa, pe care nu numai sibiienele isi potu pasce gascele pana in Noembre, ci și Resinarenii și altii mielusienii loru candu ii aduou de vëndiare; inse si in piéti'a cea mare și in cea mica, afara de cele doua dile de marturia ai poté da cu pus'o'a și cu tunulu, ca fórté raru ti s'ar intempla cá se strioi vreunu caru cu marfa. Déca acesta e comerçulu in Sibiiu, apoi celalalte orasie nu potu fi privite decatu numai cá nesce comune mai mari satesci, ale caroru locuitori candu n'au de lucru la campu, se mai ocupa și cu cate o mesteria (meseria, metiere).

Déca țier'a nóstra e agricola, fisiocrata, apoi nimeni nu ne va crede ca suntemu saraci, pre catu timpu nu ne determinamu a introduce politia de campu aspra, lege pentru paduritu, protocóle de mosii, banca de ipoteca, cum si pana candu nu ne vomu deda si indupleca de a priimi ideile fórté practice și salutarie ale comasatiunii, ale cultivarii hotaraloru in fiacare anu, ale țienarii viteloru acasa in staulu grasdu, curte, afara numai de acelea țienuturi, unde unele parti de hotara nu se potu folosi decatu numai pascandule; totu reforme, care in alte țieri au produsu adeverate minuni; — mai departe pana candu nu vomu desbraca lenea criminala de a nu avé in gradinele nóstre nici legume, nici pometu, ci in locu de acelea numai oucute și brusturi, si earasi nici stupi in dosulu casei séu alu siurei, nici paseri de casa de tóte soiurile; pana atunci altii nu voiescu noiidecum a crede saraciei nóstre; pentruca care din noi nu a patit'o in viéti'a sa, cá in sate intregi catu de mari, nici chiaru la preoti se nu gasesci macar cépa, aiu, ridichia, napi, morcovi s. c. l., déca nu le cumpara dela orasiu, in locu se venda ei acolo, eara de póme nici vorba; nu, pentruca pre tóte acestea le suplinesce vinarsulu. In insul'a Malt'a cea petrósa proprietarii isi aducu pamentu cu corabii din țieri straine cumparatu cu bani grei, pentrucá se'si faoa gradine și parouri pe acelea stánce de

petrii. In țierile apusene se face specula de multe milióne cu unu felu de gunoiu — guano — ce se aduce din Americ'a pentru agrii și gradine; eara ósele de viciuitóre le macina in mori facute inadinsu, pentrucá farin'a loru se o arunee pe agrii. — Intrebati pe cei carii au calatoritu in Itali'a de susu și anume dintre ai noștrii pe Dn. canonicu T. Cipariu, pentrucá se va spuna, cum acea țiera s'a prefacutu in o singura gradina frumósa. Si cine óre cultiva in acelea țieri pamentulu mai bine? Rospunsu: o m u l u s a r a c u. Pentruce? Pentruca elu ara pucinu și din atata trebue se traisca. Nu remane unu singuru gruietiu, colina, deluletiu, résoru, siantuletiu de langa drumu, care se nu fia cultivatu, semanatu, plantatu cu arbori folositori. Mergeti in „stupulu de albine“ ce se numesce Belgiu, pentrucá se aflati, cum pe unu teroriu numai de 500 și ceva miluri patrute se tienu $4\frac{3}{4}$ milióne locuitori, candu noi 2 milióne suflete abié potemu trai mai pe 1 miie miluri patr. austriace. Vei dice ca Belgiulu are marea; prea bine, inse mic'a și indestulat'a Sacsoni'a cu teroriu numai de 274 mil. \square si totu ou doua milióne locuitori nu e invecinata cu marea. Earu acelu Munte ourmatu de cateva vali, numitu Elveti'a, inchisu diu tóte partile dela mare, cum tiene totusi pe 750 m. \square 2 milióne 400 mii locuitori?! —

Inadinsu n'am adusu aici cá esemple staturi mari ajutate și de midilóce mari, ci am remasu numai pre langa țierutie mici, intre care trei, adica Boemi'a, Belgiu, Elveti'a sunt locuite cá și Transilvani'a, de cate doua și trei natiiu genetice.

Pentruce au prosperatu și sunt relative fericite acelea țieri, și pentruce locuitori Transilvaniei stau se móra de fóme in midiloculu bogatiei loru? La acésta intrebare ingreata de altele fórté delicate va trebui se respunda chiaru diet'a țierii, indata ce ea se va indupleca odata a descinde la pertractarea cestiiuniloru practice, dela care locuitori isi astépta usiorarea și respective fericirea loru, eara pana atunci me temu, ca tóte faticelile diarielor de a strabate in glóte, in masse, voru fi indesiertu. Legi intiepte, regimu intieptu, nepregetatoru și tare spre ale esecuta fara nici o privire la persóne, numai acestea ne mai potu impinge inainte. —

G. Baritiu.

Asociativu.

Brasiovu 5 Augustu. Mai impartasimu unele date statistice despre reuniunea Gustav-Adolfiana, latita peste tóta sasimea din Ardélu, cá se vedemu, ce nu potu face ramuritele poteri:

Reuniuni ramurite séu cercuali (Zweig-Vereine) are 10. Fia-care din acestea are alte 13—35 reuniuni locale ramurite prin tóte parochiele, dupa cum se vede din siem'a urmatória de pe anulu 1865.

Numele reuniuniloru cercuali	Nr. reuniun. locali séu comunali	Numeru membriloru	Venitulu curatu anualu dela toti	
			fl.	cr.
1. Bistriti'a	35	3950	300	—
2. Cincu mare	27	2882	288	—
3. Sibiiu	32	4929	973	87
4. Brasiovu	23	9749	888	23
5. Mediasiu	35	4121	519	89
6. Sabesiu	21	2285	319	32
7. Reginu	13	1613	170	75
8. Rupea (Cohalmu)	18	3429	242	15
9. Sigisióra	23	4089	303	83
10. Siaica	30	2823	222	04 $\frac{1}{2}$
Laolalta	257	39869	4229	08 $\frac{1}{2}$

Din acestea cifre se vede, ca beseric'a evang. cu acésta reuniune a facutu o propasire infricosiata spre a-si intari și ajuta institutiunile și viati'a loru confesionala protestantica, pentruca din 261 de parochii evang. augsburgice séu sasiesci numai 9 se mai afla neintrate in acest'a reuniune, care numera mai 40 mii membri; — au intratu inse in ea și reformati vre-o cateva comune. Longa acést'a s'au infintiatu și reuniuni de femei spre scopulu acest'a, si pana acum se afla mai multe infintiate prin tóte cetatile loru municipale. Tóte reuniunile cercuale 'si tienura adunarile loru anuale intóma dupa modalitatea adunarii acestei generale; si in anulu acest'a au impartitu reun. cercuale intre comunele cele paupere evang. 1409 fl. 35 $\frac{1}{2}$ cr. cá ajutoriu pentru a le reimbuná starea. Reuniunea centrala din Germani'a inoa a mai tramisu in 1-a Martiu 1865: 1473 fl. 60 cr. pentru mai multe comune, cari se adresara pentru ajutoriu. — E interesantu a mai sci din reportulu de aici, cumca dintra sasii din Ardélu fiacare alu

5-lea se afla si membru in acésta reuniune, prin urmare de si acésta reuniune se infintia abia de 2 ani, ea totusi e atatu de estinsa si popularisata, incatu noi cu reuniunile nóstre si de barbati si de femei se ne ascundema dinaintea acestora si se inghitimu la sughiari catu de profunde, ca **n'avemu** neci la o reuniune de ale nóstre **comitete filiali**, cu atatu mai pucinu si **locali**, fara de tare progresulu reuniunilor nóstre in locu cá se iè sboru rapede si se atraga interesulu fia-carui romanu la inaintarea lui, va decadá din ce in ce pana acolo, unde indiferentismulu se va incercá a abate totu interesulu particulariloru dela spriginirea lui.

Una rogare catra incl. nóstre Asociatiuni:

Pentru cá se incepemu a dovedi si noi o viatia cu multu mai entusiasmata pentru binele comunu si mai interesata pentru inaintarea culturii poporului romanu si pentru redicarea institutelor de crescere, care e problem'a tuturor reuniunilor nóstre, dati se ne rogamu cu totii de adunari generale ale asociatiunilor nóstre si mai antaiu de a asociatiunei nóstre transilvane, cá la cele mai deaprópe adunari generale se **face pasii cuvintiosi pentru adaugerea statutelor cu infintierea de comitete filiali** séu déca se póte inca **si cu locali**, pentruca, si tibi Augustine, cur non et mihi; si pentruca starea nóstra or din ce punctu-de-vedere luata ne pretinde cea mai intetita si cea mai latita activitate pentru sprijinirea pe intrecute a acestoru reuniuni din tóte partile, pana si din anghairile cele mai departate si din casele cele mai umilite; altufeliu cu progresu de melcu ne voru perde inderetrulu loru toti trecatorii, cari a-lérga cu pasi intetiti si cu ardóre nevincibila spre a'si castiga laurea culturii, care e si laurea dreptului si a fericirii nationale. —

Deci, **fratiloru Munteni!** Cá ospitali ai membriloru asociatiunei romane trans, aveti si detori'a si ocaziunea a ne reprezenta acésta dorintia urginta „de introducerea comitetelor filiali“ la adunarea generale, si noi cei din departare fara neci o retragere vomu subscrie si sprijini acésta propunere. Parol'a dilei e, a ne desvolta prin poterile proprie si a ne procura totu felulu de midiolóce, cá se ne imbunamu starea si cea spiritala si cea materiala prin ajutoria intrunite. Asta e parol'a de acum pronunziata; asemeni nesuintie afla si trebue se afla adi meritatulu sprijinu.

Luati rogamuve iniciativ'a in numele nostru si cu acésta rogare, cá reesindu se ni se innoiesca si ramuresca indemnurile, se ni se usiurese sarcoinele cele nesuportabili (de a ne provedé cu midiolóce de cultura poporului mai intetita) prin unirea mai multoru poteri spre acestu scopu, ceea ce nu se póte ajunge altufeliu, deoatu numai prin intr'oducerea cu vóia pre inalta a comitetelor filiali, cari cu indemnulu seu se atraga tóte localitatile din giuru la ajutoria pentru cultur'a poporului romanu, ca asia vomu inainta intr'unu anu mai multu decatu — inaintaramu dela inceputu pana acum — intru inmultirea fondului centralu, care adusu in stare mai buna ne póte totu redica cate unu esponentu din cantitatile cele nenumerate ale necesitatiloru nóstre pentru intetirea culturii poporului romanu. Din multimea pioaturiloru se nasou riuri mari si manóse si numai asia „Stat fortuna domus et avi numerantur avorum.“ —

Temporisarea ajuta or' strica?

Diurnalele maghiare resuna de scirea cea de multu asteptata, cumca ambele cancelarii de multu se ocupa cu peme-nirea chefiloru de comitatu, dintre cari br. N. Vay, ar' fi munitu de chefu in comitatulu Borsiodu, Szögyény in Alba regala si br. Bela Wenkheim, ar' fi destinat pentru comitatulu **Aradului** (?), ér' pe Emanuele Gozdu l'ar fi cerutu in comitatulu Timisiórei. — Óre ce ar' dice fratii nostri **Aradani**, candu regimulu de acum i ar' despoiá de barbatulu doririloru si alu incederii s'ale de comitelesu supremu de acum **Georgiu Popa** (*). Nu cumva le va veni se puna manile in sioldu cantandu „osana, celoru ce benevestescu“?! — Dar' óre ardelenii optimisti se voru bucurá, candu se voru vedé ou alte persóne in fruntea comitatelor, dupa cum si pronuncia „K. K.“, ca se lucra si pentru Ardélu?

* Se latiesce faim'a, ca D. G. Popa ar' fi fostu si provocatu se 'si dè demisiunea, or' se iè altu postu undeva, si n'ar' fi voit a face acésta cu pretiulu de a sterna sange rece in romanii de acolo. —

„Die Debatte“ in Nr. 213, intr'o corespondintia din Sibiu reproducu din „Hon“ anuncia, cá unu ce positivu, ca sasii ohiar' si cei din Sibiu si-au intorsu tóte sperantiele s'ale catra ministeriulu o. Mailath, pentruca vedu, ca birocratii i-au in-sielatu. Dar' despre romani ce publica si „Hon“ si „Debatte“? Ecce ce, déca ve place: „Poporulu acesta neci ca visésa de politica, si déca-ei dice cineva, ca numai maghiarulu pórtá vin'a saracirei lui, elu o crede acést'a fara reserva, cu tóte ca véde ca maghiarii au decadiutu materialmente intocma cá si celelalte nationalitati ale Ardélului. Ér' ce privesce inteliginti'a, ce se redica intre romanii Sibiani, apoi ea neci ca vré se auda de uniune, fienduca le place fórté a visá despre muntii de aur ai lui Papiu Ilarianu spre a-si estinde sperantiele pana la Solnocu si marea négra.“ — Si apoi finesce contradicundu-si „cumca pe acésta clas'a de politici i-a superatu fórté caderea lui Schmerling.“ Puf! cá cum Schmerling ar' vré o Romani'a dela Solnocu pana la marea négra. Poítimu logica, or' reintia!

Cei ce incepu a calumniá cu scopulu acel'a, care lu avú si pamfletistulu brosiurei „Siebenbürgen und die österreichische Regierung in den letzten 4 Jahren“ cu „daco-romanismulu“ seu si care imputá regimulu Schmerlingianu „ca a intr'odusu cu amplotatii romani „bucheri“ o administratiune si justitia stupida, nelegala si partisana, calcandu legea si constitutiunea tierei, pentru nescé ómeni, cari incependu dela celu din urma bordeiu pana la celu mai 'naltu functionariu, sunt cu totii comunisti,“ nu cumva unii ómeni calumniatori cá acestia ne sunt amici politici si merita, cá se ne incredemu loru totu viitoriulu nostru politicu? Nu cumva ne aflamu si noi in stare se temporisamu cu pasivitatea, cum o facura fratii nostri minorensatori, cari si acum ne denéga ori-ce maturitate politica? — Credemu, ca ne voru respunde, cei ce mane poimane se voru vedé tractati dupa manier'a pamfletistului. — Ér' pana atuncia din cele castigate pana acum nu vomu concede neci o iota, neci vomu odihni pe perini de trandafir, lasandu jocu liberu altor'a in prejudiciulu drepturiloru, ce ne competu cá natiune politica perfectu egala, tienendu tare, ca temporisarea nóua nu ne ajuta, cum nu ne a ajutatu neci o data, oi numai ne strica. Alios alia juvant. —

Pentru noi transilvanii mai e interesantu a sci, ca inainte de c. Miko fú chiamatu la Vien'a si br. Kemény fostulu cancelariu; altii vreau a sci ca si br. Apor sel.? In Croati'a s'au intielesu tóte partitele pentru denumirea noiloru comiti supremi. — Totu, ce se face din oointielegere fratiésca pe temeulu pretinsei dreptati póte avé rezultate bune, numai de noi fara noi se nu se mai incerce nimene a cutesá realizare de visuri trezite si deochiate inca dela 1848. In punctulu acest'a vomu fi cu totii sistematici luptatori, fienduca ne aflamu pe terenulu legalu si nu ne vomu retrage de tóta umbr'a, ci vomu aperá tóta puterea legiloru sanctionate pana acum, in contra ver-caror buitogatai, cari s'ar' cutesá a jigui santiani'a loru catu de pucinu.

Brasiovu in 11 Augustu. Eri dederá comunitatile besericesci cu efori'a o mésa — in onórea Il. S'ale nou denumitului episcopu gr. or. I o a n e P o p a s u, in finea careia toastele redicate pentru Maiestate si famili'a imp. etc. etc. fura urmate de tunete nenumerate din pive. —

Santirea noului episcopu se va tiené in 15/27 Aug. in Resinari, unde va veni si Il. S'a D. Episcopu alu Aradului; ér' in 5 Sept. va fi instalarea in Caransebesiu.

— Unu actu de mare importantia se mai seversi totu eri inainte de mésa; acel'a fú actulu alegerii protopopului primariu, care se seversi prin preotimea tractuala gr. or., fara cá partea mirenesca se fi luat cu cea mai pucina parte la elu, dupa cum ei indreptatiesce §lu 72 punctu 2 din regulamentulu incuviintiatu de sinodulu din 1864. Dupa cum audimu mireni ar' fi si reclamatu prin telegrafu in contra eschiderii loru dela alegere. Alesu de protopopu e f. D. administratoru Iosifu **Baracu**.

Abrudu 7 Augustu 1865. Domnulu M. N. din Abrudu in corespondintia sua din 28 Iuliu a. c. paremise ca nu in cugetu de a sustiené, ci de a submina onórea Abrudeiloru, au esitu in publicu cu una admonitiune neintemeliata. —

Nu amu de cugetu a combate acésta corespondintia, cu atatu mai pucinu a pierde tempulu ou demintirea ridicólósei scornituri „de aspiratiunea romaniloru la dignitati“ — in unu comitetu „din care D. corespondinte — tocma, pentruca nu mai fatige, dar' nici unu emolumentu prevedea a trage — s'au substrasu,“ — ci voiescu numai de tempuriu a delatura orice prepau de rea primire, cá nici unu membru, care siau propusu a cerceta sesiunea asociatiunei transilvane pentru inain-

tarea literaturii și culturii poporului român — se nu se abata dela propusul său.

Sunt mulți între membrii acestei asociații, cari având ocaziune a petrece în mijlocul Abrudenilor, cunosc ospitalitatea acelor mai bine, decât se poate frica, „ca venind la Abrudu la sesiunea în 27/15 a. c. ținând, voru rămâne pe străde. — Dăra sunt mai mulți de aceia, cari nici una dată au călătorit prin aceste locuri romantice, și cari în urmă nici cunoscuți fiind cu datele noastre, usor ar da credința corespondenței D. M. N. și așa poate să arate abate dela intenția de a cere sesiunea asociației; spre delaturarea unei asemenea urmări megrabescu a face cunoscut, ca **s'au făcutu toate dispozițiile, că toți oșpetii se fă după putința bine primită**, și spre aceasta s'au oferit cu toată căldură nu numai locuitorii români din Abrudu, ci chiar și cei mai de față dintre conlocuitorii unguri neprocați au avut bunătatea a se declara, ca bucuroși voru primi și Domniile lor între oșpetii veninți.

Dionisiu Tobias.

AUSTRIA INFERIORA. Vien'a. În 1, 2, 3 Augustu s'a celebrat jubileul de 500 de ani al universității de Vien'a, cu care ocaziune se dovede importante și influența cea mare, ce o poate avea o universitate pentru asigurarea vietei unui popor. În anul 1365 Germanii austriaci erau seraci de bărbați inteligenți, cari se putea ocupa catedrele necesare la universitatea începută, pentru aceea înse universitatea germană din Vien'a totu a început cu profesori chemați dela Paris, a caror memorie încă se improspetă cu această ocaziune. Universitățile Germaniei încă fura reprezentate la această serbare, nu înse și a Ungariei, care refuză invitarea din principiu nerecunoșterii supremației. —

— C. Ioane Cziráki e designat „iudex curiae.”

Cronica estera.

Causa ducatelor Schleswig-Holsteineane, în locu se se apropie de o deslegare definitivă, iea un caracter pe di ce merge mai amenințător. De vreo 8 luni de zile înțelegerea între Prusia și Austria pentru definitivă decizie asupra sortii ducatelor nu s'a apropiat nici cu un pas; chiar și conferințele de acum dela Gastein între plenipotenții acestor două puteri n'au avut mai mult rezultat, fiindcă Prusia nu se poate conține dela ideea necesității ducatelor și departarea ducelui Friedericu de Augustenburgh din ele, ceea ce acum o va pretinde și mai tare, fiindcă juristii de coronă și-au dat votul său, cumca ducele de Augustenburgh n'are nici un drept de succesiune, pentru că tatăl său s'au fost lepădat de el și urmarea în primogenitură a casei Augustenburghice nu se poate dovedi, ărl marelui duce de Oldenburg ei compete numai un drept eventual de revizuire pe partea gotorpica, prin urmare după devingerea lui Christianu al IX-lea totu dreptul ducatelor au trecut prin pacea de Vien'a la Prusia și Austria. Deci: Prusia nu vrea a recunoște pe ducele Friedericu, cum vrea Austria și federațiunea germană, și în zilele acestea se temeau diurnalele de o ruptură între Austria și Prusia, bă se credea, ca Prusia ărași tramite trupe contra Silesiei și să armă forțările. Austria înse încă totu speră o cointelegere. —

Toama primim știrea novisimă, cumca Prusia și-a imulțit garnisonul din fortăreața Mainz cu 800 artileristi și în ducatele Nord-Albingice a adunat milita în tabăra; ărl plenipotentul Austriei ărl merge la Gastein, că se mai tractese cu regele Prusiei pentru cointelegere. —

În ITALIA la Ancona șecera colera cate 100 jertfe pe zi, și strabat și pela Turinu, Milanu etc.

ROMANIA. Buzeu 13 Iuliu. (Estractu dintr'o scrisoare.) Mare bucurie și fi avut, cându și fi potut espedă această epistolă prin poșta română cu marcă română; înse fatalitatea ne pune și acuma obstacole cu capitulațiunile și privilegiile statului în statu. Sperăm înse, că în urmă totu vomu reși, și atunci nu vomu fi siliti a căuta ocazii private pentru a susține unu comerț necesariu literariu și comercialu, nici vomu aștepta ou septemanele încungurarea comunicăției pela București, fiindcă poșta austriacă în districtele mai departate nu există. Devenind corespondența poștală regulată cu Austria ve asigură, că și cetății diurnului Dvostre s'au imulțit foarte, după cum s'au exprimat mulți amici ai diurnalității etc. etc. Pana atunci încă trebuie se facem, ce putem etc.

— A esitu la lumina unu nou diurnal politicu, literariu și industriariu „Epoca” sub red. D. Gr. Vuturescu. Prețulu pe anu 42 șfanti. Acestu diurnal ăse în loculu „Opiniunii nationale,” care se șprese. Nr. 1-u șcarmana convențiunea austro-română pentru estradarea impricinăților și vagabundilor, dicundu, că prin aceea s'a jignit ștrabun'a ospitalitate românească. Totu acestu diurnal șcrie, că s'a respăndit prin orășe șgomotulu, că colera a început se isbeșca populațiunea capitalei imputandu municipalității, că lasă ștratele necuratite și maidanele murdare, care infectă aerulu natural, dăndu putere bolilor.

— Min. de interne destitue mereu la prefecti și subprefecti pentru reu'a administrare, ărl prin unu decretu se autoriză min de resbelu a contractă cumpărarea unu vaporu și 4 șleuri. — „Tromp. Carp.” provoca regimulu, că se oprăca intrarea diurnalelor austriace acolo, că inimice românilor. Curișă imbalmasire de a valma. —

Nr. 1/c. e.

2-3

Publicatiune.

Dupăce în r. gubernu alu țerei cu decretu din 4 Iuliu 1865 Nr. 15,508 a ordonat, că se se ă înainte alegerile întregitorie pentru camera comercială și industriaria în Brașiovu, și a și denumit comisiunea electorală: din partea primariului acestei comisiuni electorale se făc următoarele cunoscute:

Cidulele de alegere s'au tramis din partea în r. gubernu la inclit. deregatorie cu aceea avisare, că se comparese acestea bilete cu conșemnățiunile lor despre cei îndetoriți la contribuțiunea pe venituri, se le îndreptese și se le completeșe și apoi în restempu de 14 zile se le espuna în publicu, că spre scopulu reclamatiniilor se se informese făcine din ele, și se încunoscintișe despre această cum se cade pe totu negociații și industriarii.

Despre această se încunoscintișă totu negociații și industriarii cu aceea provocare, că asemeni reclamații în contra cidulelor se le tramita în scrisu său se le făc în persoană la inclit'a deregatorie competentă în terminulu dela 13-26 Augustu 1865 închisivu, cu atata mai vertosu, că-și reclamațiunile tramisă mai tardiu nu se voru luă în considerare.

Brașiovu în 4 Augustu 1865.

Dela primariulu comisiunii electorale pentru camera comercială și industriaria în Brașiovu.

CONCURSU.

Doa ștendia de cate 400 fl. v. a. pentru știnerea alor două tineri în ver-una universitate din afara cu scopu de a *ascultă și studia* pedagogia, ăra de viaticu pe mersu cate 50 fl. v. a. și pe reintorsu ărași cate 50 fl. v. a. asemanduse din fundulu instrucțiunei de aci din Blășiu, prin acesta pe acelea se publica concursu pana în 15 Augustu a. c. după calendariulu Gregorianu; — de unde totu doritorii de a concurge pe acestea susu menționate ștendia, voru avea pana la terminulu șubșcris de și asterne șuplicele șale la acestu ordinariatu metropolitanu provădite cu următoarele atestate:

- Cartea de bapșismu, dovedindu că e romanu de relegiunea greco-catolică. —
- Testimoniu despre depunerea esamenului de maturitate, cu calculu bunu între cari cele din cleru voru avea preferința. —
- Atestatu despre portarea politică. —
- Atestatu dela unu medicu graduatu, s'au dela șisculu vreunui municipiu despre buna ștării a șanetății. —
- Atestatu că are cunoscintișă limbelor patriei, și cu deosebire acelei germane.

f) Unu reversu șubșcris de concuringente și de parinții, s'au tutorii lui, că în 10 ani de zile voru se se șupuna sub dispușetiunea acestui ordinariatu metropolitanu, și că în acestu restimpu de 10 ani va șierbi la dispunerea ordinariatului că docente, s'au profesore de pedagogia aci în archi-dieceșă. — ăra:

g) în casu contrariu se se oblige a refuda la fundulu de instrucțiune susu menționatu toate șpesele ce s'au făc cu densii în restimpulu frecuentării cursului pedagogicu. —

Blășiu din 24 Iuniu 1865.

3-3

Dela ordinariatu metropolitanu alu Albei-Iulia.

Prețurile bucatelor în piața Brașovului.

(Mesur'a se ia în galet'a de Ardėlu, din care doa făc trei mēsure austriace.)

Augustu 11 n. 1865.

Grău curatu galeta 5 fl. 19 cr., de midilocu 4 fl. 68 cr., amestecat 3 fl. 96 cr. —

Șecara 3 fl. 24 cr., Papășoiu (cucurușu) 3 fl. 30 cr., Ordia 3 fl. 9 cr., Ovesu 2 fl. 1 cr., Cartofi 1 fl. 20 cr.